

Correspondentieadres: Postbus 75201, 1070 AE Amsterdam, Nederland

2 juni 2015

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Reactie consultatie wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds c.a. vanwege de Wet algemeen pensioenfonds

Towers Watson heeft met belangstelling kennis genomen van het voorontwerp tot wijziging van het Besluit uitvoering PW en Wet BPR en het Besluit FTK vanwege de Wet Algemeen pensioenfonds (conceptontwerpbesluit). Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om op dit voorontwerp te reageren.

In het conceptontwerpbesluit worden regels gesteld over de vergunningseisen, het weerstandvermogen en de afspraken over kosten en kwaliteit van dienstverlening in de uitvoeringsovereenkomst van het algemeen pensioenfonds (APF). Wij gaan in onze reactie met name in op de eisen met betrekking tot het weerstandsvermogen, eerder genoemd het werkkapitaal.

Vergunning

Wij constateren dat de procedure voor de vergunningsaanvraag en de aan te leveren gegevens in grote lijnen aansluiten bij de eisen die gesteld worden aan premiepensioeninstellingen (en deels ook aan pensioenfondsen). Die keuze ligt voor de hand. De ervaring met deze vergunningsaanvragen heeft geleerd dat deze tijdrovend kunnen zijn. De complexiteit van de constructie van een APF geeft aanleiding te vermoeden dat de termijnen in geval van vergunningsaanvragen voor een APF nog langer zouden kunnen zijn. Gegeven ook de gangbare termijnen voor collectieve waardeoverdrachten lijkt het ons, zelfs als de wet per 1 januari 2016 van kracht wordt, goed denkbaar dat pas een jaar nadien sprake zal zijn van APF'en met verplichtingen. Dit ondanks de initiatieven die de toezichthouder heeft ontplooid om vooruitlopend op formele vergunningsaanvragen al het gesprek aan te gaan met partijen die overwegen een APF op te richten.

Weerstandsvermogen

Wij begrijpen de keuze die gemaakt is om met betrekking tot de kapitaalseisen en de invulling van de eigen risicobeoordeling door het APF een parallel te trekken met de voorschriften die gelden ten aanzien van de premiepensioeninstelling. Daarbij wordt onder meer de argumentatie aangevoerd dat nadrukkelijk wordt beoogd geen te hoge drempel op te werpen voor kleinere pensioenfondsen om zich aan te kunnen sluiten bij een APF. Het APF was hier immers primair voor bedoeld. Zonder te willen betogen dat de voorgestelde hoogte van het weerstandsvermogen niet toereikend is, en hoewel wij begrip en sympathie hebben voor die argumentatie, moet die argumentatie worden beschouwd als een indicatie dat een hoger weerstandsvermogen het ministerie passend had geleken. Gezien de grotere complexiteit van de opzet van APF ten opzichte van die van een premiepensioeninstelling zouden wij een hoger weerstandsvermogen zeker niet hebben uitgesloten. Allicht dat de risicoanalyses die bij de vergunningsaanvraag moeten worden opgesteld dit uitwijzen.

De ervaring met premiepensioeninstellingen leert dat een substantiële verhoging van het weerstandsvermogen vanwege de eigen risicoanalyse niet uitgesloten is. Om zelfs de schijn van willekeur daarin weg te nemen zouden wetgever en toezichthouder er ons inziens goed aan doen om concreter te maken welke risico's geacht worden ondervangen te zijn in het weerstandsvermogen (en in welke mate), al dan niet in combinatie met een beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

Overigens lijkt het ons zeer tot aanbeveling strekken dat een APF beschikt over een gedegen beroepsaansprakelijkheidsverzekering. In bepaalde gevallen kunnen wij ons indenken dat verplichtstelling ervan wenselijk zou zijn. Een gedegen beroepsaansprakelijkheidsverzekering kan in waarde het eraan gestelde equivalent van 0,1% van het beheerde vermogen ruimschoots overschrijden.

Voor partijen die bijdragen aan het weerstandsvermogen zal het onder meer relevant zijn om te weten wat het rendement op dat weerstandsvermogen is, en onder welke voorwaarden de ingelegde gelden (inclusief eventuele aangroei ervan) terug kunnen vloeien.

In relatie tot de (eventuele) rendementen op dat weerstandsvermogen heeft de samenhang tussen de minimale omvang ervan en de beheerde vermogens tot gevolg dat er prikkels ontstaan om voor het weerstandsvermogen een portfolio aan te houden die strookt met die van het beheerde vermogen. Daarmee wordt bijvoorbeeld voorkomen dat een sterke rentedaling leidt tot extra dotatie van het weerstandsvermogen (en de vraag welke partijen dat financieren en in welke verhouding). Iets soortgelijks geldt uiteraard voor een rentestijging. Men kan zich afvragen om de samenstelling van het beheerde vermogen de ideale beleggingsmix is voor het aan te houden weerstandsvermogen. Zo ligt de rentegevoeligheid van de uit de bedrijfsrisico's voortvloeiende verwachte kasstromen vermoedelijk lager dan die van de verplichtingenkasstromen.

Kostenvoorziening

Wij waarderen de mogelijkheid die de wetgever aanreikt aan pensioenfondsen die zich bij een APF aansluiten en die daarbij uit de liggende kostenvoorziening bijdragen aan het weerstandsvermogen om die kostenvoorziening geleidelijk weer op te bouwen. In beginsel zal dit alleen bij een relatief klein APF (met een beheerd vermogen van minder dan 250 miljoen) en een ten gevolge van die omvang relatief hoog weerstandsvermogen (hoger dan 0,2% van het totaal beheerd vermogen) aan de orde zijn. Het geleidelijk opbouwen van een additionele voorziening van 0,2% vergt immers in alle redelijkheid geen vijf jaar – en bovendien zou de transitie naar een APF juist zodanige kostenvoordelen op moeten leveren dat een vrijval van ten minste die orde grootte in de lijn der verwachtingen zou moeten liggen.

De reden dat de geleidelijke opbouw van de kostenvoorziening desalniettemin waardevol zou kunnen blijken is erin gelegen dat de kostenvoorziening binnen een APF naar onze mening gebaseerd zal moeten zijn op afwikkeling in die uitvoeringsvorm, ook als de premiestroom beëindigd zou zijn. Veel pensioenfondsen veronderstellen nu in de kostenvoorziening dat de uitvoeringsvorm in geval van beëindiging van de premiestroom zal wijzigen. Hoewel wellicht contra-intuïtief is het in een dergelijk geval (al is dat bij enerzijds een toereikende kostenvoorziening in het overdragende pensioenfonds en anderzijds een efficiënte kostenstructuur in het APF onwaarschijnlijk) niet uitgesloten dat de kostenvoorziening door overgang naar een APF toeneemt in plaats van afneemt. Wij nemen aan dat ook dan mag worden uitgegaan van geleidelijke opbouw van de kostenvoorziening.

In onze reactie op de eerdere consultatie voor het voorontwerp van wet (gedateerd 25 februari 2014) hebben wij aangetekend dat andere methodes dan de 'excassomethode' overweging verdienen bij het bepalen van de vrijval uit de kostenvoorziening. Wij constateren dat de mogelijkheid om daartoe, in overleg met DNB, over te gaan in het ontwerp wordt benoemd - zoals dat overigens bij een aantal pensioenfondsen al bestaande praktijk is.

Toe- en uittreding

In diezelfde eerdere reactie gingen wij daarnaast in op het belang dat wij zien bij heldere bepalingen inzake toe- en uittreding. Het lijkt ons dat deze condities expliciet, en wellicht statutair zouden moeten zijn vastgelegd.

Vormvrijheid

De vormvrijheid van het APF is in het voorstel, gezien de consequenties voor de doorloop van het wetsvoorstel allicht begrijpelijkerwijs, beperkt gebleven. Een vorm die wel blijkt te zijn toegestaan is uitvoering van de uitkeringsfase van een premieregeling in een separate collectiviteit.

Wij vinden het, mede in dat licht, opmerkelijk dat dat niet geldt voor een vrijwillig-e netto pensioenregeling voor opbouw over inkomen boven 100.000 euro. Het behoeft geen betoog dat fiscale hygiëne bij scheiding van de collectiviteiten binnen een APF aanzienlijk eenvoudiger kan worden gerealiseerd.